

In gesprek over: Landgenoten

‘Landgenoten...’ Je hoort de stem van onze voormalige vorstin het woord uitspreken. Terwijl je naar haar keek op televisie, wist je dat duizenden, misschien wel miljoenen andere mensen ook keken. Landgenoten, allemaal zo verschillend, maar allemaal Nederlander. In deze gesprekshandreiking kijken we naar ons volkslied, naar wat ‘typisch Nederlands’ genoemd mag worden, en bespreken we een gedeelte uit het bijbelboek Deuteronomium.

Inleiding: het Wilhelmus

Sinds 10 mei 1932 is het Wilhelmus het Nederlandse volkslied. Lees of zing met elkaar de twee meest bekende strofen:

Wilhelmus van Nassouwe

ben ik van Duitsen bloed,

den Vaderland getrouwe

blijf ik tot in den dood.

Een prinse van Oranje

ben ik vrij onverveerd,

den Koning van Hispanje

heb ik altijd geëerd.

Mijn schild ende betrouwen

zijt Gij, o God mijn Heer!

Op U zo wil ik bouwen,

Verlaat mij nimmermeer!

Dat ik toch vroom mag blijven,

Uw dienaar te aller stond,

de tirannie verdrijven

die mij mijn hart doorwondt.

- Zingt u het Wilhelmus graag of juist niet? Waarom?

Voor het Wilhelmus was ‘Wien Neerlandsch bloed’ ons nationale lied. Lees of zingt u met elkaar de eerste twee coupletten:

*Wien Neerlandsch bloed door d'aderen vloeit,
Van vreemde smetten vrij,
Wiens hart voor land en koning gloeit,
Verheff' den zang als wij:
Hij stell' met ons, vereend van zin,
Met onbeklemde borst,
Het godgevallig feestlied in
Voor vaderland en vorst.*

*De Godheid, op haar hemeltroun,
Bezongen en vereerd,
Houdt gunstig ook naar onzen toon
Het heilig oor gekeerd:
Zij geeft het eerst, na 't zalig koor,
Dat hooger snaren spant,
Het rond en hartig lied gehoor
Voor vorst en vaderland.*

De jonge koningin Wilhelmina gaf al bij haar inhuldiging in 1898 haar voorkeur voor het Wilhelmus te kennen. In de voorbereiding naar haar 25-jarig regeringsjubileum werd dit officieel vastgelegd door de Nederlandse regering. Kunt u meevoelen met haar keus, als u beide liederen vergelijkt?

Professor Herman Pleij zegt op pag. 2 van dit nummer van Open Deur over ons volkslied: 'Het Wilhelmus is volstrekt onbegrijpelijk.' En: 'Onbegrijpelijke volksliederen zijn de beste. Veel heilzamer dan vechtlieder en nationale liederen die anderen uitsluiten.'

- Wat denkt u van deze uitspraak, ook in vergelijking met 'Wien Neerlandsch bloed'?

Dat is nou typisch Nederlands!

Lees met elkaar de laatste alinea's van de interviews met Annette Melzer (pag. 4) en Rinia Cromwell (pag. 5).

- Wat herkent u in het antwoord dat zij beiden geven op de vraag 'Waar herken je een (echte) Nederlander aan?' Welk antwoord zou u geven?
- Stel dat u zou emigreren. Welk typisch Nederlands ding, of welke typisch Nederlandse activiteit zou u het meest missen?
- Op welke momenten voelt u zich een 'echte Nederlander'?

Lees met elkaar het gedicht 'de fiets' van Al Galidi (p5)

- Wat zegt de dichter met dit gedicht eigenlijk over Nederland?
- Wat denkt u: is het gedicht als grap bedoeld, of schuilt er ook iets serieus' in?

Omgaan met volk en vreemdeling

In het Oude Testament geeft God zijn volk Israël verschillende leefregels mee voor het nieuwe land dat zij gaan bewonen. Lees met elkaar het volgende gedeelte uit Deuteronomium 24:

Een dagloner, die het al moeilijk genoeg heeft, mag u niet uitbuiten, of het nu iemand van uw eigen volk betreft of een vreemdeling die in een van uw steden woont. U moet hem nog dezelfde dag, voor zonsondergang, uitbetalen; want hij is arm en het gaat hem juist om dat loon. Anders zal hij de HEER zijn nood klagen, en dan zal u wat u hem hebt aangedaan als zonde worden aangerekend.

U moet de rechten van vreemdelingen en wezen eerbiedigen; van weduwen mag u het overkleed niet in pand nemen. Bedenk dat u zelf slaaf bent geweest in Egypte totdat de HEER, uw God, u heeft bevrijd. Daarom gebied ik u zo te handelen.

Wanneer u bij de graanoogst op de akker een schoof vergeet, mag u niet teruggaan om die op te halen. Laat hem achter voor de vreemdelingen, weduwen en wezen. De HEER, uw God, zal u erom zegenen in alles wat u onderneemt. En wanneer u bij de olijvenoogst tegen de takken slaat, mag u achteraf niet nagaan of u wel alles hebt. De rest is voor de vreemdelingen, weduwen en wezen. En wanneer u bij de wijnoogst druiven plukt, mag u niet alles nog eens nalopen. De rest is voor de vreemdelingen, weduwen en wezen. Bedenk dat u zelf slaaf bent geweest in Egypte. Daarom gebied ik u zo te handelen.

- Wat denkt u van de wijze waarop het volk Israël verzocht wordt met volksgenoot en vreemdeling om te gaan?
- Tot welk soort samenleving zal dergelijk gedrag leiden?
- Ziet u dit beeld terug in onze eigen samenleving? Zo ja, waar?
- Leest u met elkaar het stukje 'eenkennig' op pag. 11 van James Kennedy. Wat valt u op als u zijn betoog en het gedeelte uit Deuteronomium naast elkaar plaatst?

Tot slot

Stel dat u als groep de opdracht krijgt om een nieuw volkslied te schrijven... Welk karakter zou dat lied dan hebben? Kies bijvoorbeeld uit:

- o verhalend/ vol met geschiedenis
- o met vooral beschrijvingen hoe het nu is
- o met een bemoedigende boodschap erin

- o het moet vooral lyrisch zijn
- o het moet vooral positief/ trots zijn
- o anders...

- Schrijf als afsluiting van dit gespreksmoment met elkaar het eerste couplet van dit nieuwe lied (8-10 regels).

Annemarie Roding, predikant binnen de Protestantse Kerk in Nederland en geestelijk verzorger bij Careyn.

Voor een gratis abonnement op deze gespreksleidraad kunt u een mailtje sturen naar: kio@pkn.nl

Voor een abonnement op *Open Deur*, oecumenisch maandblad over vragen van geloven en leven, voor mensen binnen en buiten de kerken

kunt u contact opnemen met Boekencentrum uitgevers,

tel. (079) 362 86 28, www.open-deur.nl

Protestantse
Kerk